

Elke twee maanden verzorgt de VKCR een overzicht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van kunst, cultuur en recht.

Suggesties, aanvullingen en opmerkingen zijn van harte welkom op het mailadres: nieuws.vkcr@gmail.com

INHOUD

1. Wet- en regelgeving
2. Kunsthandel
3. Criminaliteit
4. Musea
5. Restitutie
6. Uitingsvrijheid
7. Overig nieuws

Kalender / Events

30 juni – 1 oktober

Inspraak Slavernijmuseum

De gemeente Amsterdam doet een oproep plannen in te dienen voor het nieuw te bouwen slavernijmuseum. Amsterdam hoopt begin 2020 te starten met de bouw. [lees meer >>](#)

September t/m mei 2019

Postacademische lezingreeks Recht en Literatuur: Recht en Existentialisme in Filosofie en Literatuur 18/19

Vanaf september biedt Recht en Literatuur, in samenwerking met Juridisch PAO (JPAO) van de Universiteit Leiden, een postacademische reeks aan over existentialisme, met uitdagende en prikkelende inzichten ten aanzien van de theorie en de praktijk van het recht. [Lees meer >>](#)

September 2018. Start

Opleidingen Erfgoed Utrecht [>>](#)

Wisseling bestuur.

Op 25 mei jl. heeft een wisseling van het bestuur plaatsgevonden. Rob Polak (voorzitter) en Nicole van der Horst zijn afgetreden. Vanessa van Baasbank en Pieter Ariëns Kappers zijn tot bestuurslid benoemd. Paul Loeb is vanaf 25 mei voorzitter.

Overzicht bestuursleden sinds 25 mei 2018:

- Paul Loeb Voorzitter
- Caroline Polak Penningmeester
- Mariska van Zelst-de Wit
- Jasper Nobel
- Gwenoële Trapman- Arthur Salomons
- Vanessa van Baasbank
- Pieter Ariëns Kappers

Regenten en regentessen van het leprozenhuis te Amsterdam, 1834-35, Jan Adam Kruseman, 1834 – 1835

Mededelingen

Nieuwe opleidingen erfgoed:

Om de twee jaar worden door de Hogeschool Utrecht lange erfgoedcursussen voor professionals aangeboden om de kennis en vaardigheden te verdiepen en te verbreden in het erfgoedwerkveld. September 2018 begint de nieuwe reeks, met de volgende cursussen:

- *Monumentenzorg* (8 maanden) en
- *Erfgoed & Ruimte* (1 jaar)

- De 2-jarige cursus *Bouwhistorie & Restauratie* start weer in september 2019. [Zie overzicht >>](#)

De Universiteit van Maastricht start in oktober 2018 de nieuwe postacademische opleiding:

- *Executive Masters in Cultural Leadership*.

De opleiding ontstaat uit een samenwerking met kunstacademie Royal Academy of Arts uit London en richt zich op stimuleren en opleiden van leiders die de creatieve en culturele sectoren kunnen informeren en vormen. [Lees er hier meer over >>](#)

Een event organiseren/delen

Als u - lid van de vereniging - een event organiseert op het gebied van kunst, cultuur en recht, dan kunt u de uitnodiging desgewenst naar ons sturen. Wij zullen hem in beginsel in onze kalender zetten.

1. Wet- en regelgeving

22 juni. Beleidsbrief Erfgoed Telt vandaag gepubliceerd

In de ministerraad is de beleidsbrief Erfgoed Telt van minister Van Engelshoven behandeld. In de beleidsbrief gaat het kabinet gedetailleerder in op het erfgoedbeleid en de betekenis van erfgoed voor de samenleving: zoals de hoeveelheid financiering om erfgoed in stand te houden, de interesse bij jongeren en de rol van gemeenten. Het is een reactie naar aanleiding van het Cultuurdebat van 30 mei. bron cultureelerfgoed.nl

[Beleidsbrief Erfgoed Telt \(PDF\)](#)

19 juni / 19 april. Nieuwe bepalingen Antiwitwasrichtlijn

De Europese Unie overweegt strenge nieuwe voorschriften inzake invoervergunningen voor cultuurgoederen ouder dan 250 jaar om de financiering van terrorisme door illegale handel te helpen bestrijden. Op het voorstel van de vijfde vernieuwde Antiwitwasrichtlijn wordt zowel nationaal als internationaal gechoqueerd gereageerd door de kunst- en antiekhandel.

Door de wijzigingen wordt de kunstmarkt toegevoegd aan de lijst van risicogroepen en onderworpen aan richtlijnen die het witwassen van zwart geld en terrorismefinanciering moeten voorkomen, zo meldt het NRC. Kunsthandelaars moeten de identiteit van kopers controleren bij online en contante transacties boven de 10.000 euro. De kunstmarkt verwacht dat deze maatregel en diverse andere, zoals controleren of iemand gelinkt kan worden aan terrorisme, de verkoop van kunst gaat belemmeren. In de Tweede Kamer zijn door lid Bergkamp (D66) vragen gesteld. Minister Hoekstra

van Financiën laat weten dat door toenemende kunstroof in conflictsituaties het belang van bescherming van cultuurgoederen afkomstig uit conflictgebieden breed gedragen wordt en dat het nodig is alert te blijven. bronnen [NRC](#) en [artnet](#)

[Kamerstuk 2018D34801](#), Tweede Kamer 19 juni 2018: Antiwitwasrichtlijn en kunsthandel, antwoorden op de Kamervragen van het lid Bergkamp (D66).

[Vijfde Antiwitwasrichtlijn, persbericht](#) van de Europese Commissie met de nieuwe wijzigingen.

7 juni. Speciaal internationaal arbitragehof voor de kunsten verwacht in najaar 2019

Tijdens een conferentie van het Nederlands Arbitrage Instituut (NAi), in samenwerking met The Hague-based Authentication in Art (AiA) is de intentie kenbaar gemaakt een nieuw, gespecialiseerd arbitrage- en bemiddelingstribunaal te lanceren dat uitsluitend is gericht op het oplossen van geschillen over kunst. Het doel is een tribunaal op te richten met internationale bevoegdheden, het "Court of Arbitration for Art" (CAFA) genaamd, dat haar deuren moet openen in het najaar van 2019. bron NAi en [artnet](#)

30 mei. Cultuurdebat Tweede Kamer Cultuur

In de Tweede Kamer vond op 30 mei 2018 het Algemeen Overleg plaats tussen cultuurwoordvoerders en minister van Engelshoven over de visiebrief '[Cultuur in een open samenleving](#)'. Hieronder een aantal punten die besproken zijn:

- Fatsoenlijke beloning. Dit agendapunt is een reactie op een [oproep](#) van o.a. acteur Gijs Scholten van Aschat, voorzitter van de Academie voor Kunsten, die vindt dat kunstenaars letterlijk en figuurlijk beter verdienen.
- Cultuureducatie
- Creëren van betere samenwerking en rolverdeling tussen het Rijk en de regio's op gebied van stimuleringsmaatregelen

Een kort verslag van het debat is na te lezen op de website van [Erfgoedstem](#).

[En via deze link kunt u het debat terugkijken, vindt u de agendapunten en het verslag >>](#)

2. Kunsthandel

5 juni. Ondanks restitutieclaim i.v.m. vermeende Naziroof verlaat kunstwerk Engeland

Een beweerd door de Nazi's geroofd beeld van Meissen is naar een anonieme koper in Japan verscheept, ondanks een restitutieclaim. De eisers probeerden de export te blokkeren van het werk met een waarde van 270.000 pond, maar de Britse regering verleende een exportvergunning waarmee het beeldje het land kon verlaten. Volgens een woordvoerder van het ministerie van Cultuur betreft dit een uitzonderlijke situatie. Zij bevestigt dat de overheid "alleen een uitvoervergunning voor een artikel kan weigeren op basis van nationaal belang". bron [The Art Newspaper](#)

7 mei. Federatie TMV luidt noodklok over afschaffing derdenrekening veilinghuizen

De brancheorganisatie Federatie TMV maakt zich grote zorgen over de weigering van banken om nog langer derdenrekeningen voor veilinghuizen te willen aanhouden. De Federatie meent dat dit schadelijk is voor de bescherming van de consument. In een persbericht geven zij te kennen dat Kopers risico lopen omdat men veelal vooraf per bank moet betalen, voordat aankopen kunnen worden afgehaald. En verkopers lopen risico geen geld meer te ontvangen voor hun geveilde voorwerpen. Zeker in het geval van faillissement van een veilinghuis neemt de nieuwe werkwijze te veel risico met zich mee op het

gebied van rechtszekerheid en uitbetalingen aan de verkoper. Uit het persbericht van TMV blijkt niet waarom banken derdenrekeningen van veilinghuizen weigeren. bron [Federatie TMV](#)

3. Criminaliteit

Geen meldingen.

4. Musea

27 juni. Actiegroep beschuldigt museum Boijmans van racisme

Het Museum Boijmans van Beuningen is door de actiegroep International Anti Racism Group (INARG) beschuldigd van racisme. De aanleiding is een persoon met zwart geschminkt gezicht op de posters en promotiemateriaal voor de Gelatin-expositie. Het omstreden beeldmerk is ontworpen door het Oostenrijkse kunstenaarscollectief Gelatin zelf en bevat ook personen met een wit en een bruin geschminkt gezicht. Directeur Sjarel Ex van het museum zegt in dagblad Trouw: “kunstenaars moeten zich vrijelijk kunnen uiten.” Het museum is niet van plan het werk te verwijderen. bron [RTV Rijnmond](#)

26 juni. Tropenmuseum komt met handleiding voor woordkeus koloniaal verleden

Het Tropenmuseum heeft een handleiding gepresenteerd over taalgebruik in musea. Het museum vindt dat woorden als inboorling, neger en slaaf anders gebruikt moeten gaan worden. De handleiding is bedoeld ter bewustwording. bron [nu.nl](#) en [Tropenmuseum](#)

[Handleiding Words Matter, door Tropenmuseum, Afrikamuseum, Museum Volkenkunde en Wereldmuseum \(PDF\)](#)

19 juni. Motie Kamer: meer depotkunst naar kleinere musea

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen om bruiklenen voor kleinere musea in de regio van de grotere musea te vergemakkelijken. Hoge verzekeringskosten maken deze ‘collectiemobiliteit’ nu vaak te lastig. Een van de oplossingen is de dekking van de verzekering te beperken tot herstellkosten, zodat de totale verzekeringskosten omlaag kunnen. Ook komt er meer geld voor het digitaal toegankelijk maken van collecties. bron [NRC](#)

[Motie lid Laan-Geselschap, kamerstuk Tweede Kamer 32 820, nr.245](#)

12 juni. Onafhankelijk onderzoek pleit Beatrix Ruf vrij

Na acht maanden onafhankelijke onderzoek naar de gang van zaken rondom het vertrek van Beatrix Ruf als directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam is er een rapport. Het onderzoek door oud-advocaat en -hoogleraar Sjoerd Eisma en oud-rechter Jan Peeters is enigszins kritisch over de communicatie door Ruf over haar neveninkomsten, maar constateert geen onbetamelijke belangenverstrengeling. Uit het rapport blijkt dat Ruf steeds haar vele bijbanen heeft gemeld bij de toenmalige voorzitter van de raad van toezicht. Het rapport is wel duidelijk kritisch over de rol van de raad van toezicht bij het ontslag van Beatrix Ruf. Naar aanleiding van het rapport stapten Madeleine de Cock Buning, Jos van Rooijen en Rita Kersting op uit de Raad van Toezicht. Een uitgebreid artikel met toelichtingen op de samenvatting uit het rapport vindt u in [dit artikel van de NRC](#). bronnen NRC, [de Volkskrant](#) en [Elsevier](#)

[Rapport aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam over de Governance en de WNT bij het Stedelijk Museum Amsterdam, 4 juni 2018.](#)

11 juni. Rapport Kunstraad over positie Stedelijk Museum

In het rapport van de Amsterdamse Kunstraad over de positie van het Stedelijk Museum, opgesteld door Weitering [is dit een mens en zo ja, heeft het ook een voornaam?] en Felix Rottenberg (de voorzitter van de kunstraad) werden de volgende voorstellen opgenomen:

- Stedelijk Museum moet niet willen concurreren met Tate of MoMA.
- De raad van toezicht van het Stedelijk moet zich concentreren op haar governancetaak; de fondsenwerving geschiedt enkel nog door het Stedelijk Museum Fonds.
- Betaalde nevenfuncties zijn voortaan uit den boze.
- Er moet ruimte blijven voor experiment: het Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (SMBA), de experimentele dependance, moet weer geopend worden.
- De leden van de raad van toezicht mogen enkel worden benoemd door het gemeentebestuur van Amsterdam

bronnen [de Volkskrant](#) en [Het Parool](#)

[Advies Amsterdamse Kunstraad, 11 juni 2018: Het museum als dynamisch geheugen \(PDF\)](#)

4 mei. Bijbels Museum stoot gehele collectie af

Het Bijbels Museum in Amsterdam krijgt sinds 2017 geen structurele subsidie meer. Het museum, dat van donateurs en fondsen afhankelijk is geworden, gaat zijn hele collectie onderbrengen bij andere erfgoedorganisaties. bron [nu.nl](#)

5. Restitutie

21 juni. Verenigd Koninkrijk wil Nigeria de bronzen roofoorkunst uitlenen i.p.v. teruggeven

Hierbij een mooie korte [videopresentatie](#) door Al Jazeera over het teruggeven van het Benin brons door Verenigd Koninkrijk aan Nigeria. Zie ook de [Independent](#).

8 juni. Bijzonder restitutieregeling in Franse Wet uit 1945 zorgt voor onrust

Door een bijzondere Franse bepaling uit 1945 heeft de familie Bauer, erfgename van een schilderij van Pissaro, de Amerikaanse kunstverzamelaar Bruce Toll om restitutie verzocht. Toll kocht het werk in 1995 bij veilinghuis Christie's.

De wet uit 1945 bepaalt dat eventuele inbeslagnemingen tijdens de Duitse bezetting nietig worden geacht en dat de 'onteigende eigenaar' via een noodprocedure de werken kan opeisen. Alle opvolgende transacties worden ook als ongeldig beschouwd. Bruce Toll, die het werk te goeder trouw had aangekocht, wordt volgens de Franse wet beschouwd als een bezitter te kwader trouw. De uitspraak wordt 2 oktober verwacht en zal grote consequenties kunnen hebben voor Franse werken die tijdens de Duitse bezetting in beslag zijn genomen. bron [artnet](#)

7 juni. Nieuwe richtlijnen koloniale roofoorkunst n.a.v. congres

Afgelopen 7 juni organiseerde Museum Volkenkunde een seminar waar de vraag centraal stond wat te doen met koloniale roofoorkunst in museumcollecties. De casus van het Delftse Museum Nusantara werd als voorbeeld behandeld: toen dit museum gesloten werd, was onduidelijk wat er diende te gebeuren met de koloniale roofoorkunst uit de collectie.

Omdat bestaande richtlijnen tekortschieten, werkt het Nationaal Museum van Wereldculturen momenteel aan een specifiek protocol hieromtrent. bronnen [de Volkskrant](#), [Trouw](#) en [Museum Volkenkunde](#)

17 mei. Duitsland publiceert een gedragscode voor restitutie koloniaal erfgoed

De Duitse minister van cultuur Monika Grütters heeft een gedragscode van 130 bladzijden gepubliceerd. De uitgebreide richtlijn van 130 pagina's beschrijft verschillende methodes voor herkomstonderzoek en mogelijkheden voor restitutie.

De publicatie heeft ten doel het belang van restitutie van koloniale werken bij Duitse culturele instellingen onder de aandacht te brengen. Maar sommige voorstanders zeggen dat de richtlijn niet ver genoeg gaat. bron [artnet](#)

30 april. Duitse Lost Arts Fonds gaat naast Naziroofkunst ook onderzoek koloniale roofkunst monitoren

Het Duitse Lost Arts Fonds, dat onderzoek verricht naar Naziroofkunst, gaat voortaan ook de overheidssubsidies toewijzen voor onderzoeken naar de herkomst van werken uit het koloniale tijdperk. De minister van cultuur Monika Grütters heeft toegezegd de financiën voor langere tijd veilig te stellen. Het geld is bedoeld voor onderzoek door musea en om nieuwe samenwerkingsvormen te ontwikkelen met de landen van herkomst. bron [artnet](#)

31 mei/ 16 april. Bindend advies: restitutie bronzen sculptuur 'Mozes'

De Restitutiecommissie heeft een bindend advies uitgebracht inzake het geschil over de teruggave van de sculptuur 'Mozes', toegeschreven aan Alessandro Vittoria: het werk, thans in bezit van de stichting Stichting Hannema-de Stuers Fundatie, dient te worden gerestitueerd aan de erfgenamen van Emma Ranette Budge-Lazarus. Budge had na de uitvaardiging van de Neurenberger rassenwetten op 14 september 1935, in een codicil op laten nemen dat al haar executeurs-testamentair joods dienden te zijn. Over de verkoop van kunstwerken liet zij opnemen dat een verkoop ervan binnen Duitsland niet aan te raden was. Haar werken zijn later echter in Duitsland geveild. De commissie acht de wijzigingen in het codicil en de verkoop in Duitsland onvrijwillig en veroorzaakt door omstandigheden die direct verband hielden met het naziregime. bron [Restitutiecommissie](#)

15 maart/ 29 januari. Bindend advies; geen restitutie schilderij Blick auf Murnau mit Kirche

De Restitutiecommissie heeft bindend advies uitgebracht dat het schilderij *Blick auf Murnau mit Kirche* van de kunstenaar Wassily Kandinsky niet teruggegeven dient te worden aan de erfgenamen van de familie Stern-Lippmann. Volgens de erfgenamen is het werk als gevolg van omstandigheden die direct verband hielden met het naziregime onvrijwillig uit hun bezit geraakt. Verzoekers hebben zelf onderzoek verricht en de bevindingen hiervan neergelegd in een rapport getiteld *Collectie Stern* (2015). De commissie vindt onvoldoende aannemelijk dat het werk tijdens het nazi-regime uit het bezit van familie Stern-Lippmann is geraakt. bron [Restitutiecommissie](#)

6. Uitingvrijheid

Gratis E-book Vrijheid van Meningsuiting en het EVRM

Onderzoekers Tarlach McGonagle van het Amsterdamse IVIR en Dirk Voorhoof, hoogleraar aan de Universiteit van Gent hebben een gratis e-book uitgebracht met een overzicht van recente EHRM rechtspraak over media en vrijheid van meningsuiting. Dit is [hier te downloaden](#) >

7. Overig nieuws

13 juni. Onafhankelijk meldpunt ongewenst gedrag voor Cultuursector

Naar aanleiding van de #MeToo-discussie hebben dertig culturele organisaties gezamenlijk een meldpunt voor ongewenst gedrag in de sector gelanceerd: Mores.online. Een ieder die werkzaam is in de podiumkunsten, film- en televisiesector kan daar misstanden aanhangig maken. bron [nu.nl](#) en zie meldpunt op <https://mores.online>

4 juni. Groeps-crowdfunding-campagne voor grootste openbare kunstproject in de VS

In totaal zijn op 4 juni 50 crowdfundingcampagnes op Kickstarter gelanceerd, die samen het grootste openbare kunstproject "For Freedom" in de Verenigde Staten moeten gaan vormen. Per staat is een campagne gestart, met als doel kunst en maatschappelijke betrokkenheid samen te brengen. Kunstenaars gaan op grote reclamezuilen en billboards maatschappelijke vraagstukken aan de kaak stellen met fundamentele vragen over cultuur en maatschappij. Op deze map is te zien welke staat al haar financiering bijeen heeft \geq Per staat is het doel 3.000 dollar op te halen, door zoveel mogelijk mensen. Liever 300 mensen die 10 dollar geven dan een persoon die 3.000 geeft.

Het project zal van september tot en met december 2018 uitgevoerd worden. bronnen [artnet](#) en [Kickstarter](#)

2 juni: Minister Slob waarschuwt publieke omroep NPO om betaalmuur

Minister Slob reageert op een idee van de NPO om programma's achter een betaalmuur te plaatsen. Dit zou uitgewerkt staan in het Jaarplan Video 2019. De minister waarschuwt dat dit niet mag zonder overleg. Dit zou betekenen dat programma's die betaald zijn met belastinggeld nogmaals door bezoekers betaald moeten worden. bron [de Volkskrant](#)

Escape

28 juni. Rijksmuseum komt met 'escape game'

Het Rijksmuseum komt deze zomer met een 'escape-game': bezoekers moeten via aanwijzingen - verscholen tussen 8.747 kunstschaten van het museum - op zoek naar een geheime formule om een eeuwenoud boek mee veilig te stellen. Het spel combineert verhalen uit het museum met het concept van een escaperoom en is ontwikkeld in samenwerking met Magus Cagliostro, een van de bekendste magiërs van Israël en scenarist Luuk van Bemmelen, bekend van *Soof*, *Penozaen* *Dik Trom*. Er is een versie voor kinderen en een voor volwassenen. bron [nu.nl](#)

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u lid bent van de VKCR. Mocht u deze nieuwsbrief niet op prijs stellen dan kunt u zich afmelden voor toekomstige nieuwsbrieven via [deze link](#), of door een email te sturen naar nieuws.vkcr@gmail.com.